Europietiškos dešinės institutas

KOMENTARAS

Vokietijos Bundestago rinkimai – galimi scenarijai ir potencialūs politikos pokyčiai

AUTORIUS
Teodoras Žukas

DATA
2025 m. vasario 19 d.

Diskusijoje, vykusioje vasario 11 d. Vilniuje, dalyvavo politologai, Lietuvoje reziduojantys diplomatai, Seimo nariai ir jų patarėjai. Renginys vyko pagal Chatham House taisyklę.

• Frydrichas Merzas vadovauja CDU ryškių pokyčių metu – jis tapo tiesiogine priešingybe Angelos Merkel centristiniam pragmatizmui. Atsisakydamas Merkel „asimetrinės demobilizacijos“ doktrinos, pagal kurią, siekiant išlaikyti platų rinkiminį patrauklumą, buvo vengiama kalbėti prieštaringais klausimais, Merzas nevengia įsitraukti į aštrias diskusijas migracijos, ekonominių reformų bei Vokietijos tapatybės klausimais.

• Merzo pozicija dėl griežtesnių migracijos kontrolės įstatymų akivaizdžiai rodo ideologinį partijos poslinkį į dešinę. Pasak Merzo, efektyvus migracijos ir ekonominių iššūkių sprendimas yra būtina sąlyga užkirsti kelią radikalių politinių jėgų augimui. Stebint CDU ir Merzo populiarumą, galima tvirtinti, kad didelė dalis Vokietijos elektorato pritaria ryžtingiems sprendimams šiais klausimais.

• Merzo vadovavimas taip pat nulėmė CDU vidaus pokyčius. Nors iš pradžių manyta, kad jį riboja partijos vadovybė, neseniai Merzo priimtas vienašališkas sprendimas pasiūlyti naują migracijos politiką, nepasitarus su partijos vadovybe, rodo augantį jo savarankiškumą. Tai pagrindžia ir neseniai išaugę asmeniniai Merzo reitingai, kurie jau lenkia partijos populiarumą.

• CDU kampanijoje remiasi Konrado Adenauerio – kanclerio, kurio vadovavimo laikotarpiu, anot Merzo, Vokietija iš tiesų buvo stipri – įvaizdžiu bei Donaldo Trumpo pavyzdžiu. Merzas teigia, jog Vokietija turi išmokti didžiuotis savimi; be kita ko, jis, iš dalies sekdamas Trumpo pavyzdžiu, siūlo optimizuoti valstybės išlaidas ir planuoja į valstybės valdymą įtraukti asmenis iš privataus sektoriaus, pavyzdžiui, juos skirti vadovauti siūlomai Skaitmenizacijos ministerijai.

• CDU siekia užsitikrinti 30 proc. rinkėjų balsų – tai slenkstis, kuris suteiktų daugiau lankstumo formuojant koaliciją. Tačiau socialdemokratai ir žalieji bus svarbiose pozicijose, nes, tikėtina, liberalams (FDP) neperkopus 5 proc. balsų ribos ir nepatekus į Bundestagą, CDU galimybės formuoti koaliciją gerokai sumažės. Prognozuojama, kad „Alternatyva Vokietijai“ (AfD) užims tvirtą antrą vietą, o tai dar labiau apsunkins tradicinės koalicijos sudarymą, nes CDU ir kitos tradicinės partijos kategoriškai atmetabendradarbiavimą su AfD (vadovaudamosi *Brandmauer,* t.y., atsisakymo eiti į federalinę koaliciją su radikaliais dešiniaisiais ar kairiaisiais, tradicija).

• Realiausios Merzo koalicijos galimybės yra CDU–SPD arba CDU–žalieji – abiem atvejais neišvengiama ideologinė įtampa. CDU ir žaliųjų koalicija rastų daugiau bendrumo užsienio politikos klausimais, tačiau gerokai mažiau – kovos su klimato kaita ir migracijos politikos srityse. Tuo tarpu CDU–SPD koalicija greičiausiai mažiau sutartų ekonomikos ir fiskalinės politikos klausimais, tačiau tai stipriai priklausys nuo to, kas po rinkimų vadovaus SPD. Trišalė koalicija (CDU, SPD ir žalieji) yra įmanoma, tačiau ji reikalautų dar didesnių CDU politinių kompromisų, todėl tikėtina, kad CDU bet kokia kaina sieks dvišalės koalicijos.

• Nors Merzas yra atsargiai pareiškęs, jog yra pasirengęs lankstesnei fiskalinei politikai, įtakingos CDU grupės priešinasi dideliems nukrypimams nuo esamos tradicijos laikytis griežtos fiskalinės drausmės. Partijos programoje nėra numatyta galimybė didinti Vokietijos valstybės skolą.

• Mažai tikėtina, kad Merzo vadovaujama Vokietija sutiktų su naujais bendro skolinimosi instrumentais Europos Sąjungoje, panašiais į tuos, kurie buvo pasitelkti COVID-19 pandemijos metu. Labiau tikėtina būtų Maastrichto kriterijų peržiūra ar nuosaiki „skolos stabdžio“ reforma Vokietijoje, tačiau tai priklausys nuo Merzo politinės padėties partijos viduje bei koalicijos dinamikos.

• Tikra Vokietijos Zeitenwende užsienio ir saugumo politikoje vis dar susiduria su visuomenės pacifizmu ir skeptišku požiūriu į Vokietijos tapimą karine galia – beveik du trečdaliai visuomenės nepritaria idėjai, kad „Vokietija taptų karine galia“, t.y., nepritaria tokiai formuluotei.

• Transatlantinėje diplomatijoje Merzo atvirumas naujoms transatlantinėms laisvosios prekybos iniciatyvoms rodo bandymą pateikti pasiūlymą Vašingtonui ir deeskaluoti aštrėjančius ES–JAV santykius. Tačiau šiandieninių įvykių kontekste tokios idėjos praktinis įgyvendinimas išlieka mažai tikėtinas.

• Merzo tvirtesnis įsipareigojimas transatlantiniam saugumui ir, nors kartais abstrakti, tačiau esama parama Ukrainai leidžia tikėtis NATO rytinio flango stiprinimo tęstinumo. Tačiau biudžeto apribojimai ir koalicinės sudėties nulemti veiksniai ir toliau ribos Vokietijos investicijas į gynybą.

Europietiškos dešinės institutas

Europietiškos dešinės institutas yra nuosaikios dešinės tradicijos analitinis centras Vilniuje. Rengiame politikos analizes ir tyrimus, konferencijas, diskusijas ir mokymus, bendradarbiaujame su partneriais Lietuvoje ir Europoje.

Daugiau analizių ir komentarų: edi.lt · info@edi.lt